

afgrænsning af, hvilke opgaver der kan tages op ved kommunalt samvirke, må det følge af sagens natur, at kommuner ikke i et fællesskab kan påtage sig en opgave, der ikke ville være en lovlig kommunal opgave for den enkelte kommune. En kommune kan ikke ved at indgå aftale med en anden kommune om løsningen af en opgave frigøre sig for sit ansvar for denne opgaves løsning. Indenrigsministeriet og amtsrådene fører tilsyn med interkommunalt samarbejde som led i det almindelige tilsyn med den kommunale virksomhed. Herudover pålægger speciallove ofte tillige vedkommende fagministerium en vis tilsynspligt.

Den simpleste form for samarbejde er en aftale mellem 2 kommuner, hvorefter den ene aftager visse ydelser fra den anden i det omfang, den måtte have brug derfor, og således at der kun betales for de faktiske ydelser. Denne betaling kan ydes efter faste takster, eventuelt takster, der fastsættes på en nærmere aftalt måde, eller ved, at kostprisen lægges til grund. Sådanne aftaler er almindelige for så vidt angår indlæggelsesret på sygehuse, optagelse af personer på alderdomshjem og plejehjem og af børn i skoler og optagelseshjem og endvidere i de mange tilfælde, hvor en kommune yder en anden bistand ved at udføre et stykke vejarbejde eller kloakarbejde, foretage laboratorieundersøgelser m. m.

I visse tilfælde indeholder aftaler om bistand fra en kommune til en anden bestemmelser om, at betalingen skal udgøre et vist årligt mindstebeløb eller en mindsteandel af udgifterne ved den samlede virksomhed, uden at den aftagende kommune har direkte indflydelse på virksomhedens drift.

Kommunale fællesvirksomheder — hvor flere kommuner ejer en virksomhed, eller denne drives for deres regning, således at de deltager i over- og underskud i et bestemt forhold f. eks. efter indbyggertal, sygedage, kapitalindskud el. lign. — kan enten være etableret i den form, at de bliver ledet af de deltagende kommuner i fællesskab eventuelt gennem en af kommunalbestyrelserne nedsat fællesbestyrelse, eller er konstituerede med vedtægter i de former, der anvendes af erhvervslivet. Den første gruppe benævnes ofte „kommunale fællesskaber“ og den anden gruppe „de kommunale selskaber“.

De kommunale fællesskaber vedrører hovedsagelig opgaver, der i større eller mindre grad belaster de deltagende kommuners skatteudskrivning. Ved etablering af fællesskaber vedrørende driftsvirksomheder, der i princippet økonomisk skal hvile i sig selv, benyttes i reglen selskabsformer.

Fra denne regel er der dog mange undtagelser. Det kan således nævnes, at en fælleskommunal skoletandklinik kan være etableret som et interessentskab, og at hulkortcentralerne, der betjener flere kommuner, er organiseret på forskellig vis, idet Jyske kommuners hulkort- og EDB-central er en forening, medens Kommunernes EDB-central i København er et interessentskab, og Århus, Odense og Frederiksberg kommuners hulkortcentraler ikke er i fællesje.

Blandt de *kommunale fællesskaber* er sygehusfællesskaberne mellem amtskommunerne og købstadkommunerne de mest betydelige; medens amtskommunerne og købstadkommunerne tidligere drev hver deres sygehuse, har udviklingen inden for lægevidenskaben nødvendiggjort et samarbejde mellem dem, og i de sidste årtier har dette samarbejde udviklet sig fra et snævert fællesskab mellem den enkelte købstadkommune og amtskommune til et videregående samarbejde mellem amtskommunen og samtlige købstæder inden for amtet med henblik på en specialisering af sygdomsbehandlingen.

Dernæst må blandt de kommunale fællesskaber nævnes skoleforbundene, der kan spænde fra oprettelse af en fælles central-skole til blot at omhandle undervisning af 8.-9. klasser eller undervisning i visse fag som sløjd og husgerning. Også etablering og drift af gymnasier, ungdomsskoler, sygeplejeskoler, folkebiblioteker o. lign. foretages af kommunale fællesskaber.

Visse forsorgsinstitutioner såsom alderdomshjem, arbejdsanstalter og plejehjem etableres ofte som kommunale fællesinstitutioner.

Inden for sygehusvæsenet og forsorgsinstitutionerne er vaskerivirksomheden i visse tilfælde udskilt som et særligt kommunalt fællesskab.

Et kommunalt fællesskab må også siges at foreligge, når flere små kommuner sammen ansætter en regnskabsfører eller en kommuneingeniør eller blot anskaffer en vejtrømler.